

/

Definitief
conceptexamenprogramma
Spaanse taal en cultuur
vmbo kaderberoepsgerichte leerweg (kb)

September 2026

Verantwoording

2026 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Auteur

SLO

Informatie

SLO

Postbus 502, 3800 AM Amersfoort

Telefoon (033) 4840 840

Internet: www.slo.nl

E-mail: info@slo.nl

AN 9.8055.030

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
Totstandkoming	4
Leeswijzer	4
Meer informatie	5
2. Karakteristiek	6
Kenmerken van de taalvakken	6
Communicatie	6
Taalbewustzijn	6
Cultuurbewustzijn	7
Samenhang	7
Kenmerken van het vak Spaanse taal en cultuur	7
Spaanse taal en cultuur als schoolvak	7
Aansluiting	7
Spaanse taal en cultuur in de schoolsoorten	8
Europees Referentiekader	8
Vmbo	8
Havo	9
Vwo	10
3. Raamwerk van (sub)domeinen	11
4. Eindtermen	12
Domein A Communicatie	12
Subdomein A1 Rijke ervaringen met taal	12
Subdomein A2 Receptie	14
Subdomein A3 Productie en interactie	16
Domein B Taalbewustzijn	19
Subdomein B1 Taal als fenomeen	19
Subdomein B2 Taal en individu	20
Domein C Cultuurbewustzijn	24
Subdomein C1 Cultuur in fictie	24
Subdomein C2 Cultuur in de maatschappij	26
Bijlage – Begrippenlijst	28

1. Inleiding

Voor je ligt het definitieve conceptexamenprogramma Spaanse taal en cultuur voor de kaderberoepsgerichte leerweg van het vmbo (vmbo-kb). Het ministerie van OCW legt dit programma vast in een ministeriële regeling. De invoering is beoogd in schooljaar 2029-2030 in de bovenbouw van het vmbo. Dat betekent dat vanaf dat moment leerlingen uit leerjaar 3 onderwijs krijgen in de vernieuwde inhouden.

Totstandkoming

In 2022-2024 heeft de vakvernieuwingscommissie moderne vreemde talen een eerste versie van dit examenprogramma ontwikkeld – tegelijkertijd en in samenhang met de andere examenprogramma's moderne vreemde talen.

Op basis van dat conceptexamenprogramma ontwikkelde een syllabuscommissie in schooljaar 2024-2025 onder regie van het College voor Toetsen en Examens (CVTE) een conceptsyllabus voor de inhouden die aan het centraal examen zijn toegewezen. De syllabuscommissie heeft bij de uitwerking hiervan adviezen gedaan voor aanpassingen in het conceptexamenprogramma. SLO heeft op basis daarvan verbeteringen doorgevoerd. Dit heeft geleid tot een tweede versie in september 2025.

Die versie is in schooljaar 2025-2026 samen met de conceptsyllabus in de onderwijspraktijk beproefd met leerlingen, leraren en schoolleiders. De opgehaalde feedback is gewogen en op basis daarvan is het examenprogramma aangescherpt tot de definitieve versie die voor je ligt. De eerder verschenen versies van de examenprogramma's en het toelichtingsdocument zijn bij SLO op te vragen.

SLO voert in opdracht van het ministerie van OCW regie over de actualisatie van het gehele curriculum.

Leeswijzer

Dit examenprogramma begint met een karakteristiek, waarin de visie op Spaanse taal en cultuur en de positie van het vak in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs staat beschreven. Daarna volgt het raamwerk: een schematische weergave van de inhouden per domein of subdomein en een verdeling van inhouden over school- en centraal examen. Vervolgens komen de eindtermen. Per eindterm is een doelzin, een uitwerking ('Het gaat hierbij om') en een illustratie ('Te denken valt aan') opgenomen. De doelzin en uitwerking

behoren tot het wettelijke deel; de illustratie is ter inspiratie opgenomen en behoort tot het niet-wettelijke deel. Bij de eindterm staat of het gaat om een beheersingsdoel (B), een ervaringsdoel (E) of een hybride doel (H); het laatste is een combinatie van beheersing en ervaring. Tot slot vind je in de bijlage een begrippenlijst, om de bedoeling en inhoud van het examenprogramma te begrijpen.

Meer informatie

Meer informatie over de inhoudelijke keuzes en de inrichting van het proces vind je in het toelichtingsdocument definitieve conceptexamenprogramma's moderne vreemde talen (Fasoglio, Groen, Rozier & Smulders, 2026).

Alle informatie over de totstandkoming, opzet, werkwijze en inhoud van de examenprogramma's is te vinden op:

<https://www.actualisatie-examenprogrammas.nl/moderne-vreemde-talen>.

2. Karakteristiek

Kenmerken van de taalvakken

Onderwijs in de moderne vreemde talen (mvt) leidt leerlingen op tot taalvaardige, cultuurbewuste en taalbewuste burgers die kunnen deelnemen aan digitale en niet-digitale communicatie in meertalige en multiculturele contexten. Het bevordert hun zelfvertrouwen, zelfredzaamheid, reflectie en creativiteit in de communicatie in een vreemde taal. Door kennis en vaardigheden op te doen in en over talen en culturen worden leerlingen zich bewust van hun eigen talige en culturele identiteit en leren ze omgaan met andere perspectieven. Dit draagt bij aan burgerschapsvorming in de internationale samenleving. Leerlingen leren kritisch om te gaan met media en bronnen in andere talen en bewust en passend te communiceren.

Talenonderwijs bereidt leerlingen voor op het zelfstandig verder ontwikkelen van hun taalbeheersing, zowel binnen als buiten school, in vervolgonderwijs, beroep en maatschappij.

De moderne vreemde talen krijgen in een doorlopende leerlijn vanaf de onderbouw vorm vanuit drie invalshoeken: communicatie, taalbewustzijn en cultuurbewustzijn.

Communicatie

Aan de hand van rijke input werken leerlingen aan hun taal- en communicatievaardigheden in uiteenlopende contexten en via diverse media. Ze leren Spaans creatief en doelgericht te gebruiken, de communicatie te bevorderen en hun meertalige en culturele repertoire daarbij in te zetten. Ze ontwikkelen informatievaardigheden bij het gebruik van Spaanstalige bronnen. Ook leren ze digitale technologie kritisch toe te passen om Spaans te leren en effectief te gebruiken.

Taalbewustzijn

Leerlingen ontwikkelen inzicht in taal als fenomeen: wat taal is, hoe taal werkt en welke rol taal speelt in de samenleving. Daarbij staat Spaans in relatie tot andere talen centraal, evenals hoe Spaans taalgebruik verschilt tussen gebieden, groepen en situaties. Leerlingen worden zich bewust van hun eigen meertaligheid en die van anderen, van de relatie tussen taal en identiteit en van de mogelijkheden van hun taalrepertoire voor communicatie en om te leren. Leerlingen verdiepen zich ook in taalleerprocessen in het perspectief van een leven lang leren.

Cultuurbewustzijn

Met behulp van gevarieerde bronnen en culturele ervaringen ontwikkelen leerlingen inzichten in culturen van Spaanstalige gebieden. Zij leren deze inzichten te gebruiken in de communicatie in multiculturele contexten, worden zich bewust van verschillende perspectieven en reflecteren op hun eigen perspectief. Daarnaast verdiepen leerlingen zich in Spaanstalige fictie. Ze leren de betekenis van een fictiewerk te duiden vanuit de achtergrond ervan en het eigen perspectief.

Samenhang

Bij het vak Spaanse taal en cultuur bouwen leerlingen ook voort op kennis en vaardigheden die ze opdoen bij Nederlands en andere talen. De gemeenschappelijke invalshoeken communicatie, taalbewustzijn en cultuurbewustzijn maken samenhang tussen de taalvakken zichtbaar en versterken de ontwikkeling van talige en culturele kennis, vaardigheden en bewustzijn.

Kenmerken van het vak Spaanse taal en cultuur

Spaans is een Romaanse taal met veel zichtbare sporen uit het Arabisch. Het is de voertaal in vele landen, verspreid over vijf continenten. Het vervult de rol van lingua franca tussen de verschillende, vaak meertalige bevolkingsgroepen in die landen. Daarnaast is Spaans met circa 60 miljoen sprekers de grootste taal in de Verenigde Staten na het Engels. Spaans opent deuren naar veelzijdige culturen die we ervaren via muziek, film, kunst en literatuur of een bezoek aan Spaanstalige landen. Beheersing van het Spaans is relevant bij vervolgstudies en beroepen gericht op toerisme, horeca, internationale contacten en diplomatie.

Spaanse taal en cultuur als schoolvak

Spaans kan in het vmbo als examenvak worden gekozen in het vrije deel en is een keuzevak binnen de profielen E&O en HBR in vmbo-bb, -kb en -gl en economie in vmbo-tl. In de bovenbouw havo kan Spaans als mvt-profielvak binnen C&M, als profielkeuzevak binnen E&M en als examenvak in het vrije deel van alle profielen worden opgenomen. In de bovenbouw vwo kan Spaans als profielkeuzevak binnen C&M en E&M en als examenvak in het vrije deel van alle profielen worden opgenomen. Daarnaast kan Spaans in het atheneum als tweede mvt in het gemeenschappelijke deel worden opgenomen.

Aansluiting

Het vak bouwt voort op de kerndoelen mvt van de onderbouw vo: de taalbeheersingsniveaus, uitgedrukt in ERK-niveaus (zie hieronder), sluiten op elkaar aan en kennis en ervaringen op het gebied van taal- en cultuurbewustzijn

krijgen een vervolg. Afhankelijk van schoolsoort en leerweg worden deze inhouden verder verdiept, toegespitst en geconcretiseerd.

Spaans wordt op havo en vwo ook als verkort traject aangeboden – het vak Spaans compact. Dit vak start in de bovenbouw en kan alleen in het vrije deel worden opgenomen. Deze variant wordt alleen met een schoolexamen afgesloten.

Spaanse taal en cultuur in de schoolsoorten

Europees Referentiekader

Het Europees Referentiekader (ERK) vormt het raamwerk voor leerdoelen en leeractiviteiten in het curriculum van de moderne vreemde talen. Onderstaand overzicht geeft de ERK-niveaus weer die van toepassing zijn voor Spaanse taal en cultuur op de verschillende schoolsoorten en leerwegen. Het ERK-niveau wordt soms aangeduid met een '+'. Een plusniveau duidt op beheersing die kenmerken van het volgende niveau vertoont, maar nog binnen de bandbreedte van het betreffende niveau valt.

	Vmbo-bb	Vmbo-kb	Vmbo-gl/tl	Havo	Vwo
Luisteren	A1	A2	A2	B1	B2
Lezen	A1	A2	A2	B1	B2
Spreeken	A1	A1	A2	A2+	B1
Gesprekken voeren	A1	A1	A2	A2+	B1
Schrijven	n.v.t.	A1	A2	A2+	B1

Vmbo

Vmbo-bb

Leerlingen ontwikkelen hun luister-, lees-, spreek- en gespreksvaardigheid in het Spaans binnen de bandbreedte van het ERK-niveau A1. Concrete, vertrouwde en alledaagse onderwerpen en communicatieve contexten zijn toepasbaar in hun directe leefomgeving en sluiten waar mogelijk aan bij vervolgonderwijs en beroepsperspectief. Leerlingen verkennen cultuurgebonden aspecten van taalgebruik en leren over het fenomeen taal: ze verkennen de relatie tussen Spaans en andere talen, hun eigen meertaligheid en die van anderen, hun taalleerproces in het perspectief van een leven lang leren. Leerlingen maken kennis met toegankelijke Spaanstalige fictie en verkennen hun persoonlijke voorkeuren.

Vmbo-kb

Leerlingen ontwikkelen hun luister- en leesvaardigheid in het Spaans binnen de bandbreedte van A2, spreek-, gespreks- en schrijfvaardigheid binnen de

bandbreedte van A1. Concrete, vertrouwde en alledaagse onderwerpen en communicatieve contexten zijn toepasbaar in hun directe leefomgeving en sluiten waar mogelijk aan bij vervolgopleidingen en beroepsperspectief. Leerlingen verkennen cultuurgebonden aspecten in taalgebruik en leren over het fenomeen taal: ze verkennen de relatie tussen Spaans en andere talen, hun eigen meertaligheid en die van anderen, hun taalleerproces in het perspectief van een leven lang leren. Leerlingen maken kennis met toegankelijke Spaanstalige fictie, krijgen inzicht in inhoud en context ervan en verkennen hun persoonlijke voorkeuren.

Vmbo-gl/tl

Leerlingen ontwikkelen hun mondelinge en schriftelijke taalvaardigheden in het Spaans binnen de bandbreedte van A2. Concrete en vertrouwde onderwerpen en communicatieve contexten zijn toepasbaar in hun directe leefomgeving en sluiten waar mogelijk aan bij vervolgopleidingen en beroepsperspectief. Ze stimuleren ook reflectie op maatschappelijke en culturele thema's. Leerlingen leren relevante informatie uit Spaanstalige bronnen te verwerven. Ze krijgen inzicht in cultuurgebonden aspecten van taalgebruik en leren over het fenomeen taal: ze verkennen de relatie tussen Spaans en andere talen, hun eigen meertaligheid en die van anderen, hun taalleerproces in het perspectief van een leven lang leren. Leerlingen maken kennis met toegankelijke Spaanstalige fictie, krijgen inzicht in inhoud en context ervan en verkennen hun persoonlijke voorkeuren.

Havo

Leerlingen ontwikkelen hun luister- en leesvaardigheid in het Spaans binnen de bandbreedte van B1, hun spreek-, gespreks- en schrijfvaardigheid hoog in de bandbreedte van A2. Actuele en alledaagse onderwerpen en communicatieve contexten sluiten waar mogelijk aan bij vervolgopleidingen en beroepsperspectief en stimuleren reflectie op maatschappelijke en culturele thema's. Ook komen contexten aan bod die aansluiten bij vervolgopleidingen en hun loopbaanperspectief. Leerlingen leren de bruikbaarheid van informatie uit Spaanstalige bronnen te evalueren. Ze krijgen inzicht in cultuurgebonden aspecten in taalgebruik en leren over het fenomeen taal: ze reflecteren op de relatie tussen Spaans en andere talen, hun eigen meertaligheid en die van anderen, hun taalleerproces in het perspectief van een leven lang leren. Leerlingen verdiepen zich in Spaanstalige fictie en literaire werken, krijgen inzicht in de inhoud, achtergrond en context ervan en verkennen hun persoonlijke voorkeuren.

Vwo

Leerlingen ontwikkelen hun luister- en leesvaardigheid in het Spaans binnen de bandbreedte van B2, hun spreek-, gespreks- en schrijfvaardigheid binnen de bandbreedte van B1. Diverse en actuele onderwerpen en communicatieve contexten stimuleren analyse en kritische reflectie op maatschappelijke en culturele thema's. Ook komen contexten aan bod die aansluiten bij vervolgonopleidingen en hun loopbaanperspectief. Leerlingen leren de bruikbaarheid van informatie uit Spaanstalige bronnen te evalueren. Ze krijgen inzicht in cultuurgebonden aspecten in taalgebruik en leren over het fenomeen taal: ze onderzoeken de relatie tussen Spaans en andere talen, de taalvariatie van en binnen het Spaans en de rol van Spaans in de wereld en ontwikkelen inzicht in effecten van taalgebruik in de communicatie. Ze reflecteren op hun eigen meertaligheid en die van anderen, op hoe talen leren werkt en hun eigen taalleerproces. Leerlingen verdiepen zich in Spaanstalige fictie en literaire werken, krijgen inzicht in de inhoud, achtergrond en context ervan en verkennen hun persoonlijke voorkeuren.

3. Raamwerk van (sub)domeinen

Hieronder vind je het raamwerk van Spaanse taal en literatuur voor vmbo-kb geordend naar domeinen en subdomeinen. Daarbij is een verdeling gemaakt van inhouden over het schoolexamen (SE) en het centraal examen (CE).

Domeinindeling	Titel (sub)domein	Toewijzing	
		SE	CE
Domein A	Communicatie		
Subdomein A1	Rijke ervaringen met taal	X	
Subdomein A2	Receptie	X*	X
Subdomein A3	Productie en interactie	X	
Domein B	Taalbewustzijn		
Subdomein B1	Taal als fenomeen	X	
Subdomein B2	Taal en individu	X	
Domein C	Cultuurbewustzijn		
Subdomein C1	Cultuur in fictie	X	X
Subdomein C2	Cultuur in de maatschappij	X	X

*Zolang er sprake is van een centraal examen op papier, wordt het begrip van de inhoud van auditieve en audiovisuele bronnen (eindterm 3) in het schoolexamen getoetst en heeft het centraal examen betrekking op schriftelijke bronnen (eindterm 4).

Zodra er sprake is van een digitaal centraal examen, heeft het centraal examen betrekking op zowel schriftelijke als auditieve en audiovisuele bronnen (eindtermen 3 en 4).

4. Eindtermen

Domein A Communicatie

Subdomein A1 Rijke ervaringen met taal

Eindterm 1

De leerling doet ervaring op met een rijk aanbod aan talige bronnen in het Spaans op een passend taalniveau. (E)

Het gaat hierbij om:

- lezen van en kijken en luisteren naar informatieve en amuserende bronnen in verschillende vormen, in verschillende taalvariëteiten en over diverse thema's;
- verwoorden van de eigen lees-, luister- en kijkervaringen;
- laten zien wat de opgedane ervaringen hebben bijgebracht.

Te denken valt aan:

- een wonderkaart maken over wat je heeft verbaasd of verrast in een afbeelding, serie, online tutorial, nieuwsbericht, blog, boek of tijdschrift;
- een Spaanse versie van een bekende online game spelen en met schermafbeeldingen laten zien welke Spaanse woorden je hebt geleerd;
- een top drie maken met Spaanse liedjes voor een dagtrip naar een Spaanse stad, waarbij je je keuzes toelicht in een introductie;
- een socialmediaprofiel maken van een bekend Spaans persoon op basis van een interview, een website en foto's.

Eindterm 2

De leerling gebruikt de Spaanse taal op een creatieve en persoonlijke manier. (E)

Het gaat hierbij om:

- verwoorden van ideeën, gedachten, ervaringen en gevoelens;
- experimenteren met klanken, woorden en teksten en met verschillende stijlen;
- verkennen van verschillende creatieve vormen;
- verwoorden van gemaakte keuzes en eigen voorkeuren met betrekking tot inhoud en vorm.

Te denken valt aan:

- een moodboard maken dat past bij een gelezen of beluisterde fictie- of non-fictietekst;
- een couplet van een Spaanstalig liedje omzetten naar een rap en deze voordragen;
- een fantasiedier ontwerpen door verschillende dieren te combineren en de Spaanse namen van deze dieren erbij schrijven;
- reclame maken voor je favoriete culturele voorwerp uit een Spaanstalig land: overtuig de klas dat dit voorwerp een plek verdient in het klassenmuseum.

Subdomein A2 Receptie

Eindterm 3

De leerling toont begrip van de inhoud van auditieve en audiovisuele bronnen in de Spaanse taal. (B)

Het gaat hierbij om:

- korte, eenvoudige, langzaam en helder gearticuleerde multimediale bronnen;
- concrete en vertrouwde, alledaagse zaken;
- identificeren van taalconventies;
- overbrengen van de globale boodschap en de belangrijkste informatie uit de bronnen.

Te denken valt aan:

- korte eenvoudige instructiefilmpjes over bijvoorbeeld koken, lego bouwen, teken of het uitvoeren van een sportoefening verwerken in een stappenplan en uitvoeren;
- je mening geven over een filmpje of presentatie over sociale media, een bijbaantje, gezondheid of een vervolgopleiding;
- zoveel mogelijk beleefdheidsvormen opschrijven uit een dialoog in een filmscène, bijvoorbeeld in een paleis, een school of een bedrijf;
- kijken of luisteren naar een lied of film over vriendschap en een passende afbeelding zoeken of tekenen die de belangrijkste boodschap weergeeft;
- een ideale dagtrip plannen op basis van het weerbericht, reisinformatie en promotiefilmpjes van activiteiten en bezienswaardigheden.

Eindterm 4

De leerling toont begrip van de inhoud van schriftelijke bronnen in de Spaanse taal. (B)

Het gaat hierbij om:

- korte, eenvoudige teksten van verschillende soorten en met verschillende doelen;
- concrete en vertrouwde, alledaagse zaken;
- identificeren van taalconventies;
- overbrengen van de globale boodschap en de belangrijkste informatie uit de bronnen.

Te denken valt aan:

- de regels van speurtocht, online game of quiz begrijpen en toepassen;
- in groepjes de belangrijkste informatie uit eenvoudige Spaanstalige beroepsgerichte teksten, zoals e-mails, vacatures en bedrijfswebsites, samenvatten op een poster of slide;
- advieskaartjes maken op basis van adviezen en aanbevelingen in teksten over gezondheid, reizen of vrijetijdsbesteding;
- feiten en meningen onderscheiden door middel van kleurmarkeringen in socialmediaberichten;
- belangrijke gebeurtenissen uit een verhaal koppelen aan passende emoticons en kernwoorden.

Subdomein A3 Productie en interactie

Eindterm 5

De leerling spreekt in het Spaans, afgestemd op doel, publiek en context. (B)

Het gaat hierbij om:

- kort en in eenvoudige bewoordingen beschrijven van concrete en eenvoudige, alledaagse zaken;
- inzetten van passend taalgebruik en geschikte communicatievorm;
- gebruiken van zeer elementaire uitdrukkingen.

Te denken valt aan:

- jezelf kort voorstellen met naam en woonplaats;
- een vlog maken over het eigen dagelijks leven, zoals school, werk en hobby's;
- een voorwerp uit een sport beschrijven door de vorm en de kleur ervan te benoemen;
- een korte, eenvoudige, ingestudeerde mededeling doen of instructie geven, zoals hoe laat de lunch wordt geserveerd.

Eindterm 6

De leerling voert gesprekken in het Spaans, afgestemd op doel, gesprekspartners, context en medium. (B)

Het gaat hierbij om:

- mondelinge interactie over zeer vertrouwde basisbehoeften;
- uitwisselen van elementaire persoonlijke en feitelijke informatie in informele sociale contacten;
- afstemmen van taalgebruik en non-verbale communicatie op socioculturele gebruiken;
- gebruiken van zeer elementaire uitdrukkingen.

Te denken valt aan:

- eenvoudige vragen stellen en beantwoorden over leeftijd, woonplaats en land van herkomst, school, studie of beroep;
- iemand uitnodigen om mee te gaan naar een voorstelling;
- bespreken waar en op welk tijdstip je verwacht wordt bij een afspraak met vrienden;
- met iemand bespreken wat je graag eet en drinkt of juist niet, en uitleggen waarom;
- met een gesprekspartner bespreken welke muziek, films en games je wel en niet leuk vindt.

Eindterm 7

De leerling schrijft in het Spaans, afgestemd op doel, publiek, context en medium. (B)

Het gaat hierbij om:

- uitwisselen van informatie in korte en eenvoudige, schriftelijke informele en formele interactie over zeer vertrouwde basisbehoeften;
- afstemmen van taalgebruik op socioculturele gebruiken;
- gebruiken van zeer elementaire uitdrukkingen.

Te denken valt aan:

- een zelfverzonnen voorwerp beschrijven voor een klassikaal raadspel;
- een bericht schrijven in een groepschat over een leuke film;
- menuvoorkeuren doorgeven op een bestelsite;
- een eenvoudig formulier invullen om je aan te melden voor een evenement;
- korte reacties plaatsen op online berichten.

Domein B Taalbewustzijn

Subdomein B1 Taal als fenomeen

Eindterm 8

**De leerling verkent de relatie tussen het Spaans en andere talen.
(E)**

Het gaat hierbij om:

- verkennen van overeenkomsten en verschillen op klank- en woordniveau tussen het Spaans en andere talen die de leerling kent;
- laten zien hoe overeenkomsten en verschillen tussen Spaans en andere talen helpen bij het leren en begrijpen van het Spaans.

Te denken valt aan:

- klankkaartjes maken van de belangrijkste verschillen in uitspraak tussen het Spaans en het Nederlands, inclusief voorbeelden;
- aan de hand van het Spaanse woord op je woordkaartje zoveel mogelijk klasgenoten vinden die de betekenis kunnen afleiden, en bespreken of dit komt doordat het woord lijkt op het Nederlands of het Engels.

Subdomein B2 Taal en individu

Eindterm 9

De leerling verkent passende aanpakken voor het leren van Spaans nu en in de toekomst. (E)

Het gaat hierbij om:

- oriënteren op effectieve aanpakken en strategieën voor het leren van Spaans;
- experimenteren met strategieën om taalverschillen te overbruggen;
- experimenteren met aanpakken die helpen bij het leren van Spaans voor nieuwe opleidings- en beroepscontexten;
- laten zien hoe je Spaans effectief kunt leren zonder formele instructie.

Te denken valt aan:

- een stappenplan of routekaart maken voor het leren van bijvoorbeeld nieuwe uitdrukkingen of uitspraak: hoe pak je dit aan en welke strategieën ga je gebruiken;
- in carrousselvorm oefenen met strategieën die helpen om taalverschillen te overbruggen, zoals opvulwoorden of je meertaligheid, en een spiekbriefje maken met de strategieën die voor jou het beste werken;
- een klassenbrainstorm over hoe je Spaans later denkt te gebruiken in de toekomst: in wat voor situaties en wat kun je dan doen om je Spaans te verbeteren;
- inspiratiekaartjes maken met manieren om Spaans te leren buiten de les.

Eindterm 10**De leerling verkent het eigen en andermans meertalige repertoire en de rol van het Spaans daarin. (E)**

Het gaat hierbij om:

- verkennen van de relatie tussen het eigen meertalige repertoire en de eigen identiteit;
- verkennen hoe het Spaans van Spaanstalige sprekers kan verschillen;
- ervaren hoe het eigen meertalige repertoire bij kan dragen aan succesvolle communicatie in het Spaans.

Te denken valt aan:

- een moodboard maken over wie je bent: in hoeverre speelt Spaans een rol in je leven;
- fragmenten van Spaanstalige sprekers uit verschillende landen koppelen aan foto's van Spaanse landen;
- met de klas een tentoonstelling maken over wat er allemaal al lukt in het Spaans.

Eindterm 11

De leerling verkent de mogelijkheden en beperkingen van digitale middelen bij het leren van en communiceren in een vreemde taal. (E)

Het gaat hierbij om:

- verkennen hoe digitale middelen de internationale communicatie beïnvloeden;
- experimenteren met de mogelijkheden van verschillende digitale middelen;
- verkennen wat de beperkingen zijn van het gebruik van digitale middelen;
- laten zien welke digitale middelen de persoonlijke voorkeur hebben en waarom.

Te denken valt aan:

- een tekst via een vertaalapp van het Nederlands naar het Spaans en weer terug naar het Nederlands vertalen en kijken of betekenissen veranderen;
- in een leercircuit opdrachten uitvoeren met digitale leermiddelen, zoals een online woord oefenprogramma, digitale taalleerapps en AI-chatbots, om te ervaren hoe deze helpen om Spaans te leren;
- feedback vragen aan een AI-chatbot op een zelfgeschreven tekst, bijvoorbeeld over woordkeuze, spelling en tekstopbouw, en bruikbare feedback toepassen;
- chatberichten bekijken en markeren welke woorden leiden tot miscommunicatie;
- een keuzeposter maken van je favoriete digitale communicatiemiddelen, zoals chatprogramma's, online platforms en AI-tools, en laten zien wanneer je welk middel gebruikt.

Eindterm 12**De leerling gebruikt ervaringen, interesses en kwaliteiten bij de eigen loopbaanontwikkeling. (E)**

Het gaat hierbij om:

- verkennen van de rol van vakspecifieke kennis en vaardigheden in de samenleving;
- oriënteren op sectoren, beroepen en vervolgopleidingen waarin kennis over en beheersing van het Spaans een rol kunnen spelen;
- deelnemen aan activiteiten die bijdragen aan het verkennen van interesses, kwaliteiten en mogelijkheden;
- reflecteren op opgedane ervaringen, indien relevant voor de eigen oriëntatie op studie en beroep.

Te denken valt aan:

- ervaren waar je enthousiast van wordt of aanleg voor hebt of wat je nog meer wilt leren als het gaat om het Spaans;
- inzichtelijk maken waar talen terug te zien zijn in AI en in de maatschappij, welke rol zij daar spelen en waar men Spaans in de wereld tegenkomt;
- kennisnemen van studies op het gebied van taal- en cultuurwetenschappen, studies die internationaal georiënteerd zijn en studies waarbij meertalige bagage van belang is;
- reflecteren op de vraag waarom je een taal zou leren en wat het leren van een taal jou als persoon oplevert;
- reflecteren op het eigen meertalige repertoire en het effect van taalgebruik in beroepscontexten.

Domein C Cultuurbewustzijn

Subdomein C1 Cultuur in fictie

Eindterm 13

De leerling doet ervaring op met verschillende vormen van fictie in de Spaanse taal. (E)

Het gaat hierbij om:

- fictie uit verschillende contexten;
- uitdagende inhoud en toegankelijk taalniveau, waar nodig met ondersteuning van ver- en hertalingen, ondertiteling en verkorte versies;
- verwoorden van de eigen lees-, luister- en kijkervaringen;
- verwoorden van de eigen keuzes aan de hand van relevante voorbeelden.

Te denken valt aan:

- een silhouet maken van een personage uit een favoriete serie, film of boek, met karakteriserende quotes of steekwoorden;
- een videoclip bekijken en aan een klasgenoot vertellen waarom beeld en muziek bij elkaar passen;
- een filmposter maken voor een denkbeeldige verfilming van een zojuist gelezen verhaal, met steekwoorden waarom mensen de film moeten gaan zien.

Eindterm 14

De leerling toont inzicht in inhoud en context van fictie en verkent de relatie met de eigen context. (H)

Het gaat hierbij om:

- vormen van fictie die oorspronkelijk in het Spaans zijn geschreven of gemaakt, waar nodig met ondersteuning van ver- en hertalingen, ondertiteling en verkorte versies;
- beschrijven van herkenbare thema's en kenmerken van personages en hun ontwikkeling;
- verbanden leggen tussen inhoud en context van een fictiewerk en de eigen leefwereld en ervaringen.

Te denken valt aan:

- personages en gebeurtenissen bespreken en via een sterrensysteem beoordelen in hoeverre deze realistisch zijn, met een korte uitleg waarom;
- in een hete-stoel-gesprek met een nagespeeld personage uit een boek of film de eigen mening geven over hoe een personage op een gebeurtenis reageert en wat jij zelf zou doen;
- een personagesilhouet maken met steekwoorden of quotes over hoe het personage eruitziet, wat het doet en wat het voelt;
- vertellen wie jouw held is via een gesproken opname, met uitleg waarom je dit personage bewondert;
- een moodboard maken dat het centrale thema van een fictiewerk weergeeft, met beelden, kleuren en woorden, en in één zin uitleggen waarom deze keuzes passen bij het thema.

Subdomein C2 Cultuur in de maatschappij

Eindterm 15

De leerling toont inzicht in cultuurgebonden aspecten in bronnen in relatie tot gebieden waar Spaans een voertaal is. (B)

Het gaat hierbij om:

- herkennen en beschrijven van tradities, gebruiken en maatschappelijke verschijnselen in bronnen of in voorwerpen;
- conclusies trekken over de betekenis van culturele kenmerken in nieuwe bronnen;
- vergelijken van deze culturele kenmerken met de eigen ervaringen en standpunten.

Te denken valt aan:

- een korte scène zonder geluid bekijken en beschrijven wat er gebeurt, daarna de scène met geluid bekijken en bespreken of de interpretatie klopte;
- culturele kenmerken in een reclamespot benoemen en op een werkblad aangeven waarom deze passen bij het cultuurgebied;
- uitzoeken in welke klas je zou zitten als je in een ander land naar school zou gaan en in een korte schrijfofdracht vertellen wat je zou aanpassen in je gedrag of communicatie op die school;
- een straat in een Spaanstalig gebied vergelijken met een straat in de eigen omgeving en de verschillen en overeenkomsten weergeven in een digitale collage.

Eindterm 16

De leerling onderscheidt cultuurgebonden aspecten in communicatie in het Spaans en reflecteert op hoe deze de communicatie beïnvloeden. (H)

Het gaat hierbij om:

- kennismaken met cultureel bepaalde normen en gewoonten in diverse vormen van input en in diverse situaties;
- beschrijven hoe verschillen in gewoonten en gebruiken de communicatie in dagelijkse, opleidings- en beroepssituaties kunnen beïnvloeden;
- relateren van de waargenomen culturele kenmerken aan eigen ervaringen en opvattingen;
- verwoorden hoe je stereotypering en misverstanden in de eigen communicatie kunt voorkomen.

Te denken valt aan:

- een populair muziknummer uit een ander land beluisteren en bespreken wat de boodschap is;
- een kookvideo over een typisch gerecht uit een ander land bekijken en het recept noteren inclusief ingrediënten en aangeven of dit gerecht ook in Nederland bekend is;
- onderzoeken hoe mensen in een ander land zich gedragen in openbare ruimtes en de bevindingen verwerken in een advieskaart met twee do's en twee don'ts.

Bijlage – Begrippenlijst

Hieronder lees je de vakspecifieke begrippen en hun omschrijving. Deze omschrijvingen zijn bedoeld voor leraren om de bedoeling en inhoud van het examenprogramma te begrijpen.

Begrip	Omschrijving
Bron	Een mondelinge, schriftelijke, digitale of multimodale uiting die informatie, ideeën, ervaringen, gedachten, gevoelens of meningen bevat.
Burgerschap	Het vermogen om maatschappelijk en democratisch te functioneren en gezamenlijk de diverse samenleving vorm te geven.
Communicatie	De (online) mondelinge, schriftelijke en multimodale uitwisseling van boodschappen die bewust en/of onbewust, verbaal en/of non-verbaal worden overgebracht, ontvangen en geïnterpreteerd. Wanneer deze uitwisseling is afgestemd op doel, publiek en context, is er doelgerichte communicatie.
Creativiteit	Het vermogen om originele ideeën en oplossingen te bedenken en te realiseren met behulp van taal, materialen en technieken.
Cultuurbewustzijn	Inzicht hebben in de verschillende manieren waarop mensen met uiteenlopende achtergronden en herkomst leven, denken en handelen, en hun uitingen in perspectief plaatsen.
Culturele diversiteit	De aanwezigheid van onder meer verschillende talen, tradities, normen, waarden, religies, oriëntaties en etniciteiten en andere aspecten van cultuur in een samenleving.
Culturele identiteit	Onderdeel van iemands identiteit of die van een groep op basis van gemeenschappelijke waarden en normen.
Digitale geletterdheid	Kennis hebben van digitale technologie en digitale media en beschikken over vaardigheden om deze te gebruiken.
Fictie	Teksten waarin met talige en/of audiovisuele technieken een verzonnen werkelijkheid verbeeld wordt. Bijvoorbeeld vormen van literatuur, films, tv-series en verhalende games.

Framing	De manier waarop een auteur of spreker een boodschap vormgeeft om een onderwerp op een bepaalde manier te presenteren of begrepen te laten worden. Framing heeft effect op hoe mensen denken, hoe ze zich voelen en wat ze doen.
Geletterdheid	Het vermogen om geschreven taal te begrijpen, te evalueren en doelgericht te gebruiken, in het persoonlijke leven en in maatschappelijke context.
Genre	Een specifieke verzameling teksten met een overeenkomstig communicatief doel en vergelijkbare, met elkaar samenhangende genrekenmerken. Een tekst kan een mengvorm van genres zijn. In het onderwijs wordt een basaal onderscheid gemaakt tussen literaire en zakelijke genres.
Genrekenmerk	Een typerende eigenschap van een tekst binnen een bepaald genre: communicatief doel, aard van de inhoud, tekststructuur, taalgebruik en lay-out.
Gespreksconventie	Wat in gesprekken in een bepaalde context door de taalgemeenschap gebruikelijk en passend wordt gevonden, bijvoorbeeld op gepaste wijze de beurt nemen.
Interactie	Uitwisseling van kennis, ideeën, gevoelens en informatie tussen twee of meer personen, waarbij er sprake is van een voortdurende afwisseling tussen luister- en spreek- en gespreksactiviteiten, en/of lees- en schrijfactiviteiten.
Literair middel	Talig middel dat zich onderscheidt van een zakelijke manier van uitdrukken en bijdraagt aan de esthetische waarde van een tekst. Literaire middelen kleuren een tekst en richten de aandacht van de lezer of luisteraar. Bijvoorbeeld: beeldspraak, stijlfiguren, rijm en verteltechnieken.
Literatuur	Wat onder literatuur wordt verstaan loopt uiteen en is veranderlijk. Het gaat om fictieve en non-fictieve teksten die op originele wijze een werkelijkheid verbeelden, met taal als voornaamste medium en met inzet van literaire middelen. Er worden vanouds drie vormen onderscheiden: verhalende, lyrische en dramatische teksten.
Meertalig repertoire	De talen, taalvariëteiten of woorden en uitdrukkingen uit de talen/taalvariëteiten die een

	persoon passief of actief beheerst, die flexibel gebruikt kunnen worden in de communicatie of bij het leren van een nieuwe taal.
Meertaligheid	Het naast elkaar bestaan van meerdere talen en taalvariëteiten binnen een samenleving, context of bij een individu.
Multimediaal	Het gebruiken van verschillende media. Bijvoorbeeld kranten, tijdschriften, boeken, posters, fotografie, televisie, films, video's, games internet en sociale media.
Multimodaal	Het combineren van meer dan één communicatiekanaal in een product. Bijvoorbeeld geschreven teksten, gesproken teksten, gebaren, gezichtsuitdrukkingen, muziek en allerlei soorten beeldmateriaal zoals video's, animaties, illustraties en grafieken.
Non-fictie	Teksten met op de werkelijkheid berustende feiten.
Perspectief	De manier waarop een auteur, spreker of personage iets bekijkt, begrijpt of ervaart en van waaruit inhouden worden gepresenteerd.
Productieve taalvaardigheid	De vaardigheden spreken en schrijven.
Receptieve taalvaardigheid	De vaardigheden kijken, luisteren en lezen.
Register	Taalgebruik dat aan een bepaalde situatie is gebonden, zowel wat betreft woordkeuze als zinsbouw. Er zijn verscheidene registers, variërend van zeer informeel tot zeer formeel. De vijf belangrijkste registers zijn vulgair, informeel, neutraal, formeel en archaïsch.
Retorisch middel	Talig middel dat bijdraagt aan overtuigingskracht in spreken en schrijven. Bijvoorbeeld stijlmiddelen, beeldspraak, ironie, verteltechnieken of woordkeuze.
Taalbewustzijn	Expliciete kennis over taal, alertheid op de werking van taal en inzicht in hoe talen geleerd en gebruikt worden.
Taalconventie	Wat men in een bepaalde context gebruikelijk en passend vindt in het taalgebruik.
Taalvariatie	Het bestaan van verschillen binnen een taal of binnen het taalgebruik van een individu.
Taalvariëteit	Een variant op een erkende taal die door een groep mensen gesproken of geschreven wordt.

	Bijvoorbeeld dialecten, straattaal en jongerentaal. Elke taalvariëteit heeft een aantal opvallende eigen kenmerken, zoals eigen uitspraak, eigen woorden en grammaticaregels.
Talige identiteit	Taalgebruik dat een mens of groep mensen definieert en onderscheidt van anderen.
Talig repertoire	De talen/taalvariëteiten, of woorden en uitdrukkingen daaruit, die een persoon passief of actief beheerst.
Tekst	Elke vorm van mondelinge, schriftelijke, digitale en multimodale communicatie, waarmee bijvoorbeeld ideeën, ervaringen, gedachten, gevoelens, meningen en informatie door middel van taal worden weergegeven.
Tekstbegrip	De mate waarin de lezer betekenis verleent aan een tekst door teksten te begrijpen, interpreteren, integreren, evalueren en erop te reflecteren.
Tekststructuur	De manier waarop een tekst georganiseerd is: de ordening van inhoud, de relaties daartussen en de markering van relaties, bijvoorbeeld met kopjes, alinea's of signaalwoorden.
Thema	Er zijn twee betekenissen van het begrip. (1) De kortste aanduiding van waar een literaire tekst in wezen over gaat, vaak uitgedrukt in een abstract begrip of een abstracte kwestie. (2) Het gemeenschappelijke onderwerp van een set teksten.
Verteltechniek	Techniek om een verhaal op te bouwen en te kleuren. Hiermee worden gebeurtenissen weergegeven en de aandacht en blik van de lezer of luisteraar gericht. Bijvoorbeeld vertelperspectief en spanningsopbouw.

Als landelijk expertisecentrum richt SLO zich op de ontwikkeling van het curriculum in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs in Nederland. We werken met het onderwijsveld aan de doelen, kaders en instrumenten waarmee scholen hun opdracht vanuit een eigen visie kunnen vervullen.

We brengen praktijk, beleid, maatschappelijke ontwikkelingen en onderzoek samen en stellen onze expertise beschikbaar aan onderwijs en overheid, bijvoorbeeld in de vorm van leerplannen, tools, voorbeeldlesmaterialen, conferenties en rapporten.

Bezoekadres
Stationsplein 1
3818 LE Amersfoort

Postadres
Postbus 502
3800 AM Amersfoort

T +31 (0)33 484 08 40
E info@slo.nl
W www.slo.nl

 [company/slo](https://www.linkedin.com/company/slo)